

**L'ALEGRIA DE CREURE I L'ENTUSIASME
DE COMUNICAR LA FE**
**Pistes i claus pastorals per a fer i sentir-se Església
en la nostra època**

Eugeni Rodríguez Adrover

1. Introducció

El cristià és aquell que comparteix amb els altres éssers humans l'alegria i l'entusiasme renovat de l'encontre amb Crist. El papa Benet, a la carta apostòlica *Porta Fidei* i a la carta encíclica *Deus Caritas est*, ens exhortava dient:

«Des del començament del meu ministeri com a successor de Pere, he recordat l'exigència de redescobrir el camí de la fe per il·luminar de manera cada vegada més clara l'alegria i l'entusiasme renovat de l'encontre amb Crist» (Benet XVI, *Porta Fidei*, 2).

Benet afirma en el missatge de quaresma de 2013: «A la meua primera encíclica vaig exposar ja alguns elements per comprendre el vincle estret que existeix entre aquestes dues virtuts teològals, la fe i la caritat. Partint de l'afirmació fonamental de l'apòstol Joan: "Hem conegut l'amor que Déu ens té i hi hem cregut" (1Jo 4,16), recordava que "no es comença a ser cristià per una decisió ètica o per una gran idea, sinó per l'encontre amb un esdeveniment, amb una Persona, que dona un nou horitzó a la vida i, amb això, una orientació decisiva [...]. I ja que és Déu qui ens ha estimat primer (cf. 1Jo 4,10), ara l'amor ja no és només un 'manament', sinó la resposta al do de l'amor, amb

el qual Déu ve al nostre encontre (*Deus caritas est*, 1)».

En aquesta tessitura el principal repte de l'Església actual és transmetre l'alegria de creure i l'entusiasme de comunicar la fe.

Ara bé, vivim un canvi d'època i per consegüent un canvi de sistema. La societat es transforma i canvia, igual que la cultura es readapta i amb aquesta les formes de fer. És lògic que allò que funcionava al segle passat ara no funcioni. També és lògic que el tipus de religiositat que funcionava fa uns anys avui hagi esdevingut obsolet. Igual que el tipus de pastoral vocacional que funcionava abans, avui entra en crisi i no funciona.

I hom es fa la pregunta: què ha fallat en un sistema que funcionà «tota una vida»? I doncs molt senzill, ha canviat l'època, la cultura, els temps, i l'Església no ha canviat el seu model religiós. Avui ja no serveix, no dona els bons resultats que donà en el seu temps. Estam en una altra època. No culpabilitzem ningú, no cal cercar culpables, cal mentalitzar-se i canviar de sistema.

2. Canvi d'època i època de canvis

Fa uns anys vivíem un model de **societat no diferenciada**, amb una religió única, un pensament únic, una forma de fer única, de viure, un partit polític únic, un canal de televisió únic, etc. El model religiós vigent funcionava perquè havia estat creat i ideat analitzant una «societat no diferenciada», la d'aquell moment.

La societat d'avui viu un altre model: **societat diferenciada**, on existeix multiplicitat d'alternatives, religions, opcions polítiques, espais on trobar una espiritualitat diferent, etc. Vivim en un món plural i, per tant, el model religiós s'ha

d'adaptar i transformar-se.

El papa Francesc, a l'*Evangelii Gaudium*, afirma: «La pastoral en clau de missió pretén abandonar el còmode criteri pastoral del “sempre s’ha fet així”. Invit tothom a ser audaçs i creatius en aquesta tasca de repensar els objectius, les estructures, l’estil i els mètodes evangelitzadors de les pròpies comunitats.»¹

Francesc afirma que la nostra pastoral ha de ser la de la «missió». Però el primer moviment per a projectar una **pastoral missionera** és la conversió, el canvi de mentalitat. Cal trencar amb els estereotips negatius que s’han anat acaramullant a través de la història de la humanitat.

La pastoral actual de l'Església es basa en dos models molt destacats i contraris entre si: la **pastoral de manteniment** i la **pastoral missionera**. La primera intenta mantenir unes estructures parroquials i grupals que funcionaren en el seu moment i que avui han esdevingut obsoletes. S’intentava mantenir una estructura sacramental que únicament serveix per a «donar gràcia barata»² i no per a fer deixebles de Jesucrist. En canvi la **pastoral missionera** exigeix d’altres components: la transformació de la realitat, actituds de diàleg, propostes de consens, aprendre a compartir, etc.

En el si d’una Església missionera, «l’anunci és una acció essencialment eclesial. El vertader subjecte de l’anunci és l'Església, com a continuadora de la missió de Jesucrist Mestre, i animada per l'Esperit, ha estat enviada per ser mestra de la fe» (*Directori General per a la Catequesi*, 78).

Heus aquí, doncs, dos models de **fer pastoral**: la **pastoral missionera** o la **pastoral de manteniment**. Dues opcions legítimes a l’hora d’evangelitzar. Ara bé, l’Església en sorti-

¹ PAPA FRANCESC, *Evangelii Gaudium*, núm. 33.

² BONHOEFFER, DIETRICH, *El precio de la gracia, el seguimiento*, Ed. Sígueme, Salamanca 2004.

da»³ del papa Francesc requereix una **pastoral missionera**.

En el nostre intent de treballar una **pastoral missionera** versus una **pastoral de manteniment** apareixen dues dimensions eclesials que cal tenir en compte per a sentir-se Església. Necessitam una Església amb una dimensió profètica i samaritana alhora.

3. Dimensió profètica i samaritana de l'Església

Una **pastoral missionera** demana a crits una «Església missionera» amb una **dimensió profètica**. Recuperar el model de les comunitats neotestamentàries i la seva «fidelitat a la vida i a l'Esperit de Jesús».⁴ Avui dia existeixen poques comunitats de vertaders creients, capaços d'entendre que l'Església és una fraternitat.

«El problema de la infecunditat de l'evangelització avui, de la catequesi en els temps moderns, és un problema eclesiològic, que es refereix a la capacitat o a la incapacitat de l'Església de configurar-se com a comunitat real, com a vertadera fraternitat, com un cos i no com una màquina o una empresa.»⁵

La missió de la comunitat eclesial és el servei del Regne de Déu i la praxi messiànica de Jesús. Per això s'han de discernir els «signes de l'època»,⁶ i les situacions que actualitzen l'acció de Déu en el nostre temps.

«La comunitat, després d'haver comprès el sentit del Regne de Déu en el seu propi àmbit (dimensió profètica), és cridada a invocar el do de l'Esperit (dimensió

³ PAPA FRANCESC, *Evangelii Gaudium*, núm. 20.

⁴ GARCÍA MAESTRO, JUAN PABLO, *La Iglesia en el umbral del siglo XXI*, Ed. Khaf, Madrid 2013, 51.

⁵ SÍNODO DE LOS OBISPOS, XIII ASAMBLEA GENERAL ORDINARIA, *La nueva evangelización para la transmisión de la fe cristiana. Lineamenta*, Librería Editrice Vaticana, Roma 2011, núm. 2.

⁶ CONCILI VATICÀ II, *Gaudium et spes*, núm. 4.

sacerdotal i litúrgica) i a planificar accions concretes (dimensió real).»⁷

El repte de l'Església d'avui consisteix a ser Església profètica. L'Església massa vegades és més escoltada que entesa, algunes persones opinen que l'Església no hauria d'expressar-se en relació amb certs temes, d'altres vegades li retreuen el seu silenci. «És cert que en la mentalitat actual, la paraula de l'Església Catòlica és més esperada o sol·licitada quant a problemes econòmics, socials i quant a qüestions internacionals de pau, de justícia o de defensa dels drets de l'home. Ho és menys en qüestions de moral personal, com la sexualitat, la vida de parella, la interrupció voluntària de l'embaràs i altres més.»⁸

L'Església no pot ser profètica si no arrabassa l'odi i la vergonya de la societat. Quan arribi el moment que no critiqui ningú l'Església i tot esdevingui una bassa d'oli, en aqueix moment l'Església haurà perdut la raó de ser i haurà perdut la comunió amb el Déu de Jesucrist. L'Església ha de criticar i ser criticada. L'Església ha de desaprovar les injustícies dels homes. L'Església ha de morir de profetisme. El cardenal de Colònia J. Doepfner, en la preparació dels documents del Concili Vaticà II, afirmava: «Cal insistir en el sentit profètic del magisteri de l'Església.»⁹

Avui més que mai la societat necessita també una **Església samaritana** que curi les ferides de tants d'homes del món. Una Església que visqui per als altres.¹⁰

⁷ BARGHIGLIONI, EGIDIO Y MARIELLA, LUCIANO MEDDI, *Adultos en la comunidad cristiana*, Sal Terrae, Santander 2011, 89

⁸ LACRAMPE, ANDRÉ *Conferencia inaugural. La laicidad francesa y las religiones: un desafío*, al «XIV Curso de Doctrina Social de la Iglesia de la CEE» (12/09/2005).

⁹ CASTILLO, JOSÉ MARÍA, *La Iglesia que quiso el concilio*. Ed PPC, Madrid 2002, 21.

¹⁰ GARCÍA MAESTRO, JUAN PABLO *Eclesiología de la praxis pastoral*, PPC, Madrid 2012, 205.

Una Església samaritana, de cor gran i compassiu, capaç d'oblidar-se dels interessos propis per estar prop dels qui sofreixen, però la pregunta és: què feim els cristians per construir aquesta Església samaritana?¹¹ L'esperança dels homes necessita alimentar-se de compassió i misericòrdia, perquè son éssers vulnerables i febles, propensos a les ferides. Només una Església samaritana podrà curar totes aquestes nafres.

En una entrevista a Rodolfo Cardenal, llegim: «A aquest Papa no li interessa convertir ningú: i això és bo. Perquè l'èxit de l'Església Catòlica no es mesura pel nombre de catòlics que converteixi. [...] Vol treure l'Església al carrer, però no per fer proselitisme, sinó per posar-la al costat dels qui sofreixen i combatre les causes del seu sofriment».¹² A això es refereix una Església samaritana, una Església capaç d'acostar-se al rebutjat de la societat i curar-li les ferides.

La Iglesia ha de recuperar la saviesa profètica, samaritana, coherent i audaç de Jesús de Natzaret. «L'Església ha de ser oxigen, esperança i bona notícia per a la gent del carrer. Condemnant, hom no salva avui.»¹³ L'Església ha d'aturar-se a la vora del camí per donar el seu temps, els seus diners i el seu consol als desconeguts que pateixen en el camí d'avui. L'Església no pot penjar a ningú la manca de creença de la gent, no pot escopir als ferits el problema de la secularització, no pot alliberar els seus problemes afectius: pederàsties, infidelitats, mals usos del sexe. No pot carregar sobre el marginat el seu ressentiment o la seva ira.

Tal volta, una de les claus per sentir-se Església avui passa per canviar el credo cristià i afegir un adjectiu més a les

¹¹ALEIXANDRE, DOLORES, JUAN MARTÍN VELASCO, JOSÉ ANTONIO PAGOLA, *Fijos los ojos en Jesús*, PPC, Madrid 2012.

¹² AMIGUET, LLUÍS, «A este Papa no le interesa convertir a nadie», a *La Vanguardia*, «La contra» (11/11/2013).

¹³AGUILERA, MANUELA, «La Iglesia que queremos» a *Crítica* núm. 965 (Enero - Febrero 2010), 3.

quatre notes tradicionals: una, santa, catòlica, apostòlica i samaritana.

4. Claus pastorals per fer i sentir-se Església

Assenyalades algunes claus eclesiològiques per a sentir «el desig de ser Església», ara volem avançar unes propostes per treballar en les nostres comunitats cristianes. Claus que ens ajudaran a orejar la nostra ment i apostar per un model religiós diferent.

4.1. Una pastoral d'obertura, acollida i diàleg

Una Església missionera ens duu al compromís sempre urgent de viure la unitat «perquè el món cregui» (Jo 17), així ho demana Jesús al Pare en l'oració sacerdotal. Abans de programar qualsevol iniciativa concreta és necessari promoure una espiritualitat de comunió, d'unió, d'acollida, proposant-la com a principi educatiu en tot lloc.

El Concili Vaticà II obrí les finestres de l'Església perquè hi entràs l'aire nou i renovat de la societat. I, com digué Joan XXIII, «llevar la pols imperial que s'hi havia instal·lat de Napoleó ençà». La proposta de la pastoral missionera proposa netejar la pols que s'ha instal·lat en els mobles d'una Església vella, caduca i capficada en si mateixa i que no sap donar resposta als problemes de la societat actual.

El Concili Vaticà II ens convidà a dialogar amb el món, amb la cultura, amb els goigs i els patiments de les gents de cada moment i de cada lloc.¹⁴ Ara cal tornar a dialogar amb la societat de la tecnologia, del benestar, del consumisme, de l'individualisme i del materialisme.

¹⁴ CASTILLO, JOSÉ MARÍA, *La Iglesia que quiso el concilio*. Ed PPC, Madrid 2002, 140.

«Als laics corresponen pròpiament, encara que no exclusivament, les tasques i el dinamisme seculars» (GS 43).

La revolució de la pastoral missionera ha de fer veure a l'Església que la seva obsessió amb el poder i el prestigi s'ha acabat.¹⁵

«Mestre, on viviu? –Veni i ho veureu» (Jo 1, 38-39). Ningú no pot creure si abans no ha tingut una experiència. El bisbe Ciril d'Alexandria, l'any 350, ja deia: “Hom creu més en allò que veu que en allò que escolta.”¹⁶

Una pastoral missionera demana un concepte d'Església acollidora i digna. Tots aquells que s'hi acostin, haurien de trobar una Església acollidora i digna de ser habitada,¹⁷ les nostres paraules s'han de comunicar «amb mansuetud i respecte» (1 Pe 3, 16). L'únic llenguatge que Déu parla és el de l'amor, amb paraules i gests. La passió i la compassió per l'home és el mateix camí que Déu ha seguit per arribar a ell,¹⁸ i aquest també és l'únic missatge que la gent entén, i si no, fixem-nos en el vaixell insígnia de l'acció social de l'Església: Càritas. Amb la institució de Càritas, creients i no creients entenen el llenguatge de l'amor que vol transmetre l'Església als marginats, necessitats i pobres de la societat.

Juan Pablo García, al seu manual *La Iglesia en el umbral del siglo XXI*, ens parla de les nafres de la nostra societat: el materialisme i l'individualisme. Aquestes ens fan inhumans, i ens proposa l'Església com a element de sanació de les ferides del món.

¹⁵ Ibidem, 141.

¹⁶ BIEMMI, ENZO, *El segundo anuncio. La gracia de volver a empezar*, Sal Terrae, Santander 2013, 60.

¹⁷ GARCÍA MAESTRO, JUAN PABLO, *La Iglesia en el umbral del siglo XXI*, Ed. Khaf, Madrid 2013, 17.

¹⁸ BIEMMI, ENZO, *El segundo anuncio. La gracia de volver a empezar*, Sal Terrae, Santander 2013, 92.

«A Europa, Nord-amèrica i Austràlia les esglésies estan buides. D'altra banda, a la resta del món, i especialment a Àfrica, les esglésies estan plenes de gom a gom, i tant el cristianisme com l'islam estan creixent ràpidament. Això no és simplement un retorn al passat, al fonamentalisme. Jo pens que és una recerca d'espiritualitat i sanació en la solidaritat d'una comunitat.»¹⁹

És en la comunitat cristiana on s'acullen i es curen les persones. «A Àfrica i en la diàspora africana les persones s'acaramullen en les celebracions litúrgiques per fer-se costat i per sentir la unitat del cant i la pregària harmonitzats. A les esglésies de caire occidental, cadascú s'asseu el més lluny possible dels altres, la gent no fa caramull.»²⁰

La societat és esclava de l'individualisme i del materialisme, només la comunitat de creients en Crist, pot sanar els cors afligits, perquè «el Senyor és a prop, per salvar els qui tenen el cor a bocins i han perdut l'esperança» (Sal 34, 18).

4.2. Una pastoral d'experiències

Una altra clau essencial són les experiències. Les experiències són la base del cristianisme. Gustavo Gutiérrez, pare de la Teologia de l'Alliberament, afirma que, per a creure, hom primer ha de contemplar Déu i llavors practicar-lo. No hi ha creença si abans no s'ha tingut experiència de Déu. Vulgarment es podria afirmar que hom no pot transmetre la grip si no en té, la fe va pels mateixos camins, a qui no ha experimentat la fe li serà molt difícil transmetre-la. «En el fons, hi ha una altra forma de comunicar l'Evangelí que no sigui la de transmetre a altri la pròpia experiència de fe?» (EN 46).

¹⁹ NOLAN, ALBERT, *Jesús, hoy*, Ed. Sal Terrae, Santander 2007, pàg. 45.

²⁰ *Ibidem*, 46.

«Un conegut teòleg em reconeixia la perplexitat que li produí adonar-se que duia tota la vida reflexionant i escrivint sobre Déu i, tanmateix, en ser preguntat per mi per a un reportatge sobre la pròpia experiència de fe, se sentia incapaç de contar-la, de trobar les paraules apropiades per a fer-ho, i sentia un pudor enorme.»²¹

El capítol tercer de l'encíclica *Lumen Fidei*, es titula *Us transmet allò que he rebut*, en referència a la Carta de Sant Pau (1Cor 15,3). A l'apartat 46 afirma que en l'experiència de la fe, la pregària i els manaments el cristià aprèn de compartir la mateixa experiència espiritual de Crist i comença a veure-hi amb els ulls de Crist.

«L'acollida de Jesús en nosaltres pertany al cor de l'experiència cristiana, i que no és sinó conseqüència del misteri de l'encarnació: al Déu cristià l'acollim en la vivència mateixa; a Déu, l'acceptam o el rebutjam quan anam acceptant o rebutjant el misteri que som cadascun de nosaltres.»²²

Jesús de Natzaret tingué un encontre amb si mateix quan descobrí que el seu valor com a persona l'hi conferia ser el Fill estimat i predilecte de Déu²³ i des d'aquí prengué opcions personals molt valentes. Jesús no deixà res escrit, però tota la seva obra es construí des d'encontres amb l'altre, amb els seus deixebles, amb Nicodem, amb la Samaritana, amb el cec de naixement, amb Zaqueu, amb Marta i Maria, etc., i sobretot tingué un encontre personal de relació amb Déu, motiu que l'alimentà durant tota la vida per a poder anunciar la bona notícia del Regne.

²¹ LÓPEZ ROMERO, M. A., «Cómo transmitimos: los lenguajes de la fe», a J. SASTRE, et al., *La fe perpleja. ¿Qué creer?, ¿Qué decir?*. Tirant lo Blanch, València, 2010, 82

²² Cf. MARTÍNEZ LOZANO, E. *El gozo de ser persona*, Ed. Narcea, Madrid 2002, 60.

²³ Lc 3, 21; Mt 3, 17; Mc 1, 11.

Per a trobar-se amb Déu es necessita una vertadera experiència que toqui el cor, però aqueix encontre amb un mateix exigeix que la persona es trobi amb ella mateixa, i per això hem de mester la col·laboració necessària entre la psicologia i l'espiritualitat.²⁴

«El prioritari en aquests moments no és transmetre doctrina, predicar moral o sostenir una pràctica religiosa, sinó fer possible l'experiència originària dels primers deixebles que acolliren el Fill del Déu viu encarnat en Jesucrist.»²⁵

Els pares de l'Església parlaven de la fe com a «sensació de Déu». Per què puc dir que «som creient»? Hom és creient quan experimenta Déu en la pròpia vida i en el profund de si mateix, com la Presència més íntima que ens habita. Abraham Maslow definia les experiències religioses com «experiències cim»: un estat d'unitat amb característiques místiques; una experiència en què el temps tendeix a esvaïr-se i el sentiment que corprèn fa semblar que totes les necessitats estan satisfetes.²⁶

«L'encontre vertader amb Déu sols és efectiu si passa per una trobada amb si mateix en profunditat.»²⁷

La nostra pastoral ha d'il·luminar la vida dels infants, adolescents, joves i adults, per això les experiències humanes per a descobrir Déu són una peça molt important. José Montero, a l'obra *Cómo anunciar el mensaje del Señor, hoy*,²⁸ ens presenta tres tipus d'experiències:

²⁴ Cf. MARTÍNEZ LOZANO, E., *El gozo de ser persona*, Ed. Narcea, Madrid 2002, 76.

²⁵ Fragment pronunciat per J. A. Pagola en una taula rodona a les Converses PPC de 2014.

²⁶ Cfr. MASLOW, A., *Religiones, valores y experiencias cumbre*, Ediciones La Llave, Barcelona, 2013.

²⁷ MARTÍNEZ LOZANO, E., *El gozo de ser persona*, Ed. Narcea, Madrid 2002, 112.

²⁸ Cfr. MONTERO VIVES, J., *Cómo anunciar el mensaje del Señor, hoy*, Publicaciones CEPPAM, Granada, 1974.

a) Les experiències viscudes: Coneixent el medi on es desenvolupa la vida de la persona, s'ha de partir d'experiències viscudes per ella mateixa: l'alegria, l'amor, la dificultat de realitzar quelque cosa, el desig de créixer, de ser estimat, de ser lliure, de crear, d'estar amb els altres, les experiències familiars, les experiències viscudes a l'escola, el desig d'aprendre, el de descobrir coses noves, el de col·leccionar, etc. La idea és que l'individu s'ha d'acostumar a veure Déu en tot, i descobrir que l'Evangelí il·lumina tota la seva vida. I així es facilita la connexió entre l'èsser humà i la Paraula de Déu.

b) Les experiències evocades: Sovint les persones, immerses en un ambient d'estrès, no paren esment a molts dels esdeveniments que viuen. Per això és necessari evocar experiències passades, fer una memòria del cor d'allò que va ser significatiu per a nosaltres. Recordar els moments en què em vaig trobar amb el Senyor. A través del diàleg s'obre una oportunitat per parlar sobre situacions o esdeveniments succeïts.

c) Les experiències provocades: L'horitzó actual de les persones és molt petit i les seves experiències s'esmunyen molt ràpidament. Vivim en una societat «fast» que així com viu multiplicitat d'experiències, també les esgota molt ràpidament. Amb una foto a les xarxes socials i un «like» es dona per finalitzada una vivència. En periodisme n'existeix un bon exemple, quan una sentència afirma: «El que és notícia avui, demà ja no ho és.» Per aquest motiu, quelque vegada cal provocar experiències noves, experiències religioses que siguin duradores en el temps i a les quals es pugui tornar amb la memòria del cor.

4.3. Una pastoral que susciti l'experiència de salvació

Una pastoral missionera exigeix la transmissió del missatge de salvació que porta Jesucrist. La nostra comunitat ha d'oferir experiències de salvació a les persones que cerquen. Emilio Alberich assenyala que a l'Església el més important no és comunicar nocions o doctrines, sinó experiències. D'aquí que, per a anunciar el missatge de la salvació, el més decisiu sigui oferir i experimentar experiències convincents de salvació.²⁹

«En aquest sentit, és necessari, en l'exercici de la catequesi, narrar i comunicar experiències de gent salvada. Però no poden ser solament experiències del passat o experiències d'altres llocs, d'altres regions. Cal presentar experiències observables, constatables aquí i ara, en el context immediat de la pròpia comunitat, del propi ambient de vida. I tots podem recordar experiències viscudes o conegudes en què –de veritat– hem pogut constatar i assaborir moments concrets de salvació, d'alliberament, de plenitud.»³⁰

La pastoral de la nostra comunitat ha d'esdevenir una experiència transformadora, orientada a despertar en la persona el desig de salvació, a descobrir-li el desig d'aprendre, en una actitud d'obertura i recerca. En aquest sentit es pot arribar a trobar Jesús i culminar amb l'acollida transformadora i compartida del seu missatge. Però per això és important que els preveres, religiosos, agents, educadors, professors, catequistes, hagin viscut aquesta experiència, ja que ningú no ensenya el que no sap, ningú no pot transmetre l'experiència de salvació, si un mateix no se sent salvat o ha experimentat

²⁹ ALBERICH, E., *Catequesis evangelizadora: Manual de catequética fundamental*, CCS, Madrid 2009, 9.

³⁰ GARCÍA MAESTRO, J. P., *Hablar de la «salvación» en la catequesis de hoy*, Ed. PPC, Madrid 2013, 28.

la salvació en la pròpia vida.

L'experiència de salvació ha d'oferir-se en els àmbits comuns i senzills de la vida quotidiana. Dins la família és molt interessant treballar les experiències de pertinença i de dependència dels altres, ja que consoliden la seguretat afectiva necessària per a un desenvolupament equilibrat. Treballar les limitacions humanes, com el fracàs, el dolor i el sofriment, és important i produeix sensacions de frustració i desfeta. Una experiència tan cristiana com el perdó ajuda a situar els sentiments de culpa, vergonya i penediment, necessaris per a créixer moralment, i ajuda a l'experiència de reconciliació. L'experiència de l'amor gratuït ajuda a perdre el temor de tenir qualcú a qui estimar. L'experiència de la feina sense esperar cap recompensa estimula el valor de les coses. L'experiència de la festa, de la celebració, de l'alegria ajuda a donar sentit al temps que hom viu. Desenvolupar i valorar les pròpies potencialitats, ajuda a descobrir les pròpies capacitats i se soluciona el problema de la superació. L'experiència del silenci, perquè hom pugui contemplar la realitat i pugui independitzar-se del que diguin els altres per a crear-se una opinió per si mateix. Tot això són experiències que ens ajudaran en la nostra pastoral a créixer i valorar l'experiència de salvació que duu Jesucrist.

4.4. Una pastoral que compti amb la família

Una clau fonamental en el desenvolupament de la nostra pastoral, ja sigui de parròquia, a l'escola o en la congregació, és comptar amb el component «família». Avui sabem, i cada dia ho percebem, que la institució familiar és molt feble i es troba en crisi. La nostra pastoral ha de cuidar els moments de l'entorn familiar i proposar accions que atenguin aquesta institució. Cal trobar claus per treballar amb les famílies, és a dir, pares i fills conjuntament.

La dimensió de la família ha de comptar com un dels eixos fonamentals a l'hora de programar una pastoral missionera a la nostra comunitat. Els agents han de ser conscients que per a la transmissió de la fe necessitam valorar i reconèixer la família. El Concili Vaticà II definí la família com a «Església domèstica», i és el lloc on l'infant pot trobar suport en els moments més importants de la seva vida.

Assenyalam dues dimensions per a iniciar-se a una pastoral familiar: l'amor i la confiança.

- 1. La dimensió de l'amor.** L'infant ha de rebre tendresa i amor dels progenitors. Aqueix amor rebut serà la base per a construir-se posteriorment com a persona adulta i madura. Igual que a la família l'infant ha de trobar en els agents de pastoral qui l'estima, l'accepta tal com és, i li transmet un amor especial, la tendresa i l'amor que transmeté Jesucrist als seus apòstols.
- 2. La dimensió de la confiança.** L'infant necessita obtenir experiències de confiança, perquè hi sustentará la seva vida i la seva fe. La comunitat cristiana ha de proporcionar estructures en les quals els pares, les mares i els fills es trobin a gust i en família. La clau «confiança» és un dels primers elements de què disposa l'ésser humà per a creure. Si hom confia creurà en Déu, si no confia, la fe li serà un mur impenetrable.

4.5. Una pastoral que personalitzi i acompanyi la fe

El concepte de l'acompanyament personalitzat en els infants, adolescents, joves i adults avui més que mai és vital,

cal acompanyar la fe i ajudar a madurar com a persones³¹ en l'ambient eclesial. És en la interrelació humana on es viu l'experiència cristiana, però «no pot acontentar-se ni quedar-se en la simple maduració de la personalitat humana, ja que inclou com a element nuclear la formació de la consciència moral, l'experiència d'oració, el sentit comunitari de la fe i el discerniment vocacional».³²

«Possiblement convengui cuidar una pastoral personalitzada, valorar el contacte personal, molt important en una societat diversificada i massificada, amb soledats enmig de masses anònimes, a pesar de l'individualisme regnant, i que produeixen la despersonalització de l'individu. Arribem a la persona, com ho feia Jesús amb Maria, Marta, la Samaritana o Nicodem.»³³

El professor Juan de Dios Martín Velasco, en el seu manual *La transmisión de la fe en la sociedad contemporánea*, defensa la idea que la fe s'ha de personalitzar, avui no n'hi ha prou amb el que és rebut i transmès dels pares i mestres, és necessari tenir «acompanyants de la fe». La fe cristiana és, de cada vegada més, fruit d'una decisió lliure i personal, car «allò que fins fa poc bastava mantenir, avui dia s'ha de voler i sostenir».³⁴

La personalització com a mètode parteix d'una visió integral i integradora de l'humà i de l'espiritual. Una de les persones que ha tractat més aquest tema és Javier Garrido, partint de la distinció entre dos models de pastoral i de formació: el model d'assimilació i el model de personalització.³⁵ Avui hem de mester el segon model, on la persona assumeix el seu procés

³¹ Cf. MORELL, I., «La responsabilitat d'acompanyament», a *Lumen Vitae* vol. LXVIII, n. 3 (2013), 327-337.

³² SASTRE GARCÍA, J. *El acompañamiento espiritual*, San Pablo, Madrid, 1993, 58

³³ MURGUI SORIANO, JESÚS, *Pla de pastoral (2006)*, Ed. Bisbat de Mallorca, Mallorca, 2006, 31.

³⁴ Cf. ASOCIACIÓN ESPAÑOLA DE CATEQUETAS, *Hacia un nuevo paradigma de la iniciación cristiana hoy*, PPC, Madrid, 2009, 56

³⁵ Cf. GARRIDO, J., *Qué es la personalización. Para educar y evangelizar hoy*, Instituto Teológico de vida religiosa, Col. Frontera-Hegian, n. 2, 1992.

de maduració de dedins, en veritat i autenticitat.

La personalització de la fe no es redueix a l'acompanyament personal, perquè cadascú ha de respondre per si mateix davant la seva consciència, davant els altres i davant Déu, per tant, es tracta d'un procés gradual i per etapes on els moments de més avenç venen a través de ruptures o crisis.³⁶

L'acció missionera implica una relació personal, una escolta, caminar cap a l'encontre cara a cara, com en els deixebles d'Emaús, fins a trobar el Senyor. Avui dia es demana l'experiència del que acompanya i la seva força com a testimoni, el seu exercici com a mediador, un treball de «maieuta», de donar a llum i aprofundir davant el que espera ser ajudat, una tasca «propedeuta» per a preparar, capacitar i oferir instruments de creixement, i sobretot una funció «hermeneuta» per a ajudar a interpretar i rellegir la vida des de Jesús i l'Evangelí.³⁷

Han sorgit multitud de tècniques per a personalitzar l'acompanyament de les persones. Viviane Launer defineix el *coaching*³⁸ com la tècnica que cerca desenvolupar el potencial de les persones per aconseguir canvis coherents i profunds. Es desprèn d'aquesta definició que el *coaching* treballa amb el potencial de les persones, amb la seva energia, amb la seva font de motivació i creixement. L'espiritualitat és una font d'energia interior que mou les persones a aconseguir grans reptes.

El *coach* és el que actua com a «despertador». És l'acompanyant que ajuda l'acompanyat a desaprendre i el duu a una

³⁶ Cf. Consultat en els apunts de classe de Catequesi de Joves a l'Institut Catequístic San Pío X, pel professor Jesús Sastre, *Pastoral personalitzada*.

³⁷ Cf. ASOCIACIÓN ESPAÑOLA DE CATEQUETAS, *Hacia un nuevo paradigma de la iniciación cristiana hoy*, PPC, Madrid, 2009, 59-60.

³⁸ Cf. V. LAUNER, *Coaching, un camino hacia nuestros éxitos*, Pirámide, Barcelona, 2007.

nova visió del que viu, li obre els ulls a una nova revelació, desperta la seva consciència i l'obre al nou i immens. El *coach* llança la persona que s'obri a les preguntes bàsiques de la seva pròpia existència.³⁹

4.6. Una pastoral que aculli la vida com a «do»

Una pastoral missionera fa despertar una resposta generosa al do de Déu, que sempre precedeix gratuïtament. Tots els éssers humans hem rebut el do de l'existència, encara que cadascú aculli aquest do de manera distinta.

L'antropologia cristiana fa un paper decisiu en la superació de les barreres que impedeixen «ser do», la principal és la superació de l'ego.⁴⁰ Comprendre la vida com a do implica ser conscient que el fi essencial de viure consisteix a donar el que un hom és, només així s'enriqueix la realitat i es continua amb el procés creatiu del món, perquè no existim tots sols, hi són els altres, l'altre és alteritat que es dona, també en do; tots «som do».⁴¹

«Som do i estam fets per al do. Partim de la tesi que sols en aquest moviment d'exteriorització rau la felicitat. És lliure la persona que pot donar el que és en el seu interior, la que pot expressar en el món la seva riquesa i creativitat interior. És feliç la persona que dona el que és i observa que, gràcies a aquest do lliurement donat, millora ostensiblement el món que l'envolta.»⁴²

En el pla teològic passa el mateix. Déu es dona en nosaltres, «som el donar-se de Déu en nosaltres». Aconseguim assolir

³⁹ Cf. *Ibidem*, 28-29.

⁴⁰ TORRALBA, F., *La lógica del don*, Khaf, Madrid, 2012, 7

⁴¹ BENET XVI, *Caritas in veritate. Carta encíclica sobre el desarrollo humano integral en la caridad y en la verdad* (29 juny 2009), 68

⁴² TORRALBA, F., *La lógica del don*, Khaf, Madrid, 2012, 6

Déu donant-nos en el seu fet de donar-se. És un doble moviment: percebem el que som (moviment cap a dins) per llavors donar-nos en virtut de la imatge de Déu que som (moviment cap a fora).⁴³

4.7. Una pastoral amb un llenguatge diferent

La necessitat de canviar el llenguatge actual de l'Església i respondre millor a la salvació cristiana és una de las tasques més urgents que ha de realitzar la pastoral missionera.

«És propi de tot el Poble de Déu, però principalment dels pastors i dels teòlegs, auscultar, discernir i interpretar, amb l'ajuda de l'Esperit Sant, les múltiples veus del nostre temps i valorar-les a la llum de la paraula divina, a fi que la Veritat revelada pugui ser més ben percebuda, entesa i expressada en forma més adequada» (GS 44).

«La catequesi té necessitat de renovar-se contínuament [...] en la recerca d'un llenguatge adaptat» (CT 17).

«El llenguatge propi de la fe avui es dirigeix a l'home d'avui que, per força, li ha de sortir a camí, des del llenguatge del seu propi món, de la seva pròpia experiència [...] La difícil tasca de la catequesi consisteix justament a fer parlar el llenguatge d'una tradició avui» (CC 145).

Algunes propostes pastorals per procurar un canvi de llenguatge són: recuperar la naturalitat de Jesús: en el vocabulari, en la sintaxi, en els gests, en les formes; jugar amb la imaginació; parlar a la persona d'avui amb les seves inquietuds: demòcrata, madura i igual; amb transparència, credi-

⁴³ Cf. GÓMEZ VILLALBA, I., *Educar la Inteligencia espiritual. Recursos para clase de religión*, Khaf, Madrid, 2014, 40

bilitat i sentit de l'humor.⁴⁴

La societat amaga Déu com quelcom empestat del que és millor no parlar, es relega als àmbits íntims de cada persona. Avui és necessari reivindicar parlar de Déu, avui més que mai fa falta parlar de Déu. Els llenguatges de Déu estan basats en les relacions interpersonals, de l'amistat, de l'amor, i tenen múltiples formulacions, en procedir de les experiències personals profundes, i es manifesten per mitjà d'imatges, símbols, gests, comparances, narracions, records, desitjos, etc.

Heus ací una relació dels llenguatges de Déu:⁴⁵ el llenguatge de la pregària, el llenguatge de la litúrgia, el llenguatge profètic dels gests i de les paraules, el llenguatge de la fraternitat, de l'amistat compartida, el llenguatge de la justícia i la pau, el llenguatge dels gests de solidaritat, el llenguatge de la tolerància i del perdó, el llenguatge de la narració de la nostra pròpia història, el llenguatge de la memòria històrica i viva del que Déu ha fet amb el seu poble, el llenguatge del lament pel dolor viscut, etc.

Els llenguatges de la fe, és a dir, de la relació amb Déu, són molts i variats, educar-hi ajuda a conrear una pastoral missionera, ser conducta d'expressió humana de la relació amb el transcendent, ajuda a mantenir viva l'emoció i donar raons del que viu a l'ésser humà.

Per moltes persones el llenguatge religiós o la nostra forma de parlar de Déu i de la salvació no té sentit i els resulta estrany a les seves categories de llenguatge. Cal partir del supòsit que la realitat última –la realitat de Déu– és indefinible i inaprehensible i només s'hi pot accedir mitjançant aproximacions i símbols (CF 135).

⁴⁴LÓPEZ ROMERO, M. A., «Cómo transmitimos: los lenguajes de la fe», a *Religión y Escuela*, 380-387.

⁴⁵ Cf. ÁVILA BLANCO, A., «Inteligencia emocional y pastoral», a *Misión Joven* núm. 442 (Noviembre 2013) 25-26.

Emilio Alberich parla del llenguatge simbòlic per a treballar la salvació cristiana en la catequesi.⁴⁶ El llenguatge simbòlic és l'únic que tenim per a poder referir-nos al transcendent i espiritual, a l'altre món de realitat.⁴⁷ Moltes vegades existeix la temptació de pensar que el llenguatge simbòlic, metafòric, analògic, parabòlic, com que no parla de coses «físiques» o empíriques, és il·lusori, però no és cert, el llenguatge simbòlic ofereix una veritat metafòrica, té una «vehemència ontològica»⁴⁸ i tot és real amb una realitat distinta de la física, psíquica i estètica. Treballar el llenguatge simbòlic és clau en l'etapa de l'educació en la religió cristiana. Si ens fixam darrerament en els gests, accions i paraules del papa Francesc, comprovarem que utilitza molt aquest recurs.

⁴⁶ Cf. ALBERICH, E., «¿Qué salvación tenemos que anunciar?», a *Catequistas* 207, 5-9.

⁴⁷ Cf. MARDONES, J. M., *Matar a nuestros dioses*, Ed. PPC, Madrid 2005, 211.

⁴⁸ Concepte que s'utilitza per descriure que existeix un altre món, una altra realitat misteriosa, transcendent, que ofereix sentit i fonament a la realitat de l'home i al món visible i palpable.